

Witold Pilecki

urodzony 13 maja 1901 w Ołońcu , zmarły 25 maja 1948 w Warszawie) – rotmistrz kawalerii Wojska Polskiego, współzałożyciel Tajnej Armii Polskiej, żołnierz Armii Krajowej, więzień i organizator ruchu oporu w Auschwitz-Birkenau. Oskarżony i skazany przez władze komunistyczne Polski Ludowej na karę śmierci. Zabity w 1948 r. Oskarżenie anulowano w 1990 r. Kawaler Orderu Orła Białego. Autor pierwszych na świecie raportów o Holokauście, tzw. Raportów Pileckiego.

Dzieciństwo i młodość

Urodził się w północnej Rosji, dokąd rodzina Pileckich została przesiedlona przez władze rosyjskie w ramach represji za udział w powstaniu styczniowym. Jego dziadek, Józef Pilecki, siedem lat spędził na zesłaniu na Syberii. Pochodził z rodziny szlacheckiej pieczętującej się herbem Leliwa. Ojciec Witolda, Julian Pilecki po ukończeniu studiów w Instytucie Leśnym w Petersburgu, przyjął posadę leśnika w Karelii. Po wstąpieniu w związek małżeński z Ludwiką Osiecimską zamieszkali w Ołońcu. Tam urodziło się im pięcioro dzieci: Maria, Józef /zmarł w wieku 5 lat/, Witold, Wanda i Jerzy.

Od 1910 Pileccy mieszkali w Wilnie, gdzie Witold uczył się w szkole handlowej. Od 1914 należał do zakazanego przez władze rosyjskie harcerstwa (w 1916 założył własną drużynę). Z raportu Komendy Harcerskiej w Kownie z 1919 wynika, że był drużynowym VIII drużyny im. Adama Mickiewicza w Wilnie. Maturę zdał w 1921 roku.

Wojna polsko-bolszewicka

W latach 1918-1921 służył w Wojsku Polskim, walczył podczas wojny z bolszewikami. Jako kawalerzysta brał udział w obronie Grodna. 5 sierpnia 1920 wstąpił do 211 pułku ułanów i w jego szeregach walczył w bitwie warszawskiej, bitwie w Puszczy Rudnickiej i brał udział w wyzwoleniu Wilna. Dwukrotnie odznaczony został Krzyżem Walecznych.

Po wojnie zdemobilizowany. W 1934 był podporucznikiem rezerwy ze starszeństwem z 1 lipca 1925 i 300 lokatą. Pozostawał na ewidencji Powiatowej Komendy Uzupełnień w Lidzie z przydziałem mobilizacyjnym do 26 Pułku Ułanów Wielkopolskich w Baranowiczach.

II wojna światowa

W sierpniu 1939 został ponownie zmobilizowany. Walczył w kampanii wrześniowej jako dowódca plutonu w szwadronie kawalerii dywizyjnej 19 Dywizji Piechoty Armii "Prusy", a następnie w 41 Dywizji Piechoty na przedmościu rumuńskim. Pod jego dowództwem w trakcie prowadzonych walk ułani zniszczyli 7 niemieckich czołgów oraz 3 samoloty. Ostatnie walki jego oddział prowadził jako jednostka partyzancka. Pilecki rozwiązał swój pluton 17 października 1939 roku i przeszedł do konspiracji.

Konspiracja

Po zakończeniu kampanii wrześniowej przedostał się do Warszawy, został jednym z organizatorów powołanej 9 listopada 1939 konspiracyjnej organizacji Tajnej Armii Polskiej pod dowództwem mjra Jana Włodarkiewicza. Początkowo pełnił weń funkcję szefa sztabu, następnie inspektora głównego. Był zwolennikiem wcielenia TAP do ZWZ co nastąpiło na przełomie 1941/42.

Pobyt w Auschwitz

W 1940 roku, Pilecki przedstawił swoim przełożonym plan przedostania się do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz, w celu zebrania od wewnątrz informacji wywiadowczych na temat jego funkcjonowania i zorganizowania ruchu oporu. W tym czasie niewiele było wiadomo o warunkach panujących w obozie. Nauczył się życiorysu nieujawnionego Niemcom polskiego żołnierza by jako Tomasz Serafiński stworzyć dla gestapo powód do zesłania do obozu zagłady. 19 września 1940 podczas łapanki wszedł w kocioł łapanki w bloku przy al. Wojska Polskiego 40 (gdzie znajduje się pamiątkowa tablica), by dostać się do obozu Auschwitz (w Oświęcimiu) i zdobyć informacje o panujących w nim warunkach. Do obozu trafił w nocy z 21 na 22 września 1940 roku wraz z tzw. drugim transportem warszawskim.

Jako (więzień nr 4859) był głównym organizatorem konspiracji w obozie. W zorganizowanej przez niego siatce nazwanej przez Pileckiego – ZOW (Związek Organizacji Wojskowej) byli między innymi: Stanisław Dubois, Ksawery Dunikowski i Bronisław Czech. Pilecki wyznaczył stworzonej przez siebie organizacji następujące cele:

- * podtrzymywanie na duchu kolegów
- * przekazywanie współwięźniom wiadomości z zewnątrz obozu
- * potajemne zdobywanie żywności i odzieży oraz jej rozdzielanie
 - * przekazywanie wiadomości poza druty KL Auschwitz
- * przygotowanie własnych oddziałów do opanowania obozu podczas ew. zaatakowania go z zewnątrz przez oddziały partyzanckie, z równoczesnym zrzutem broni i siły żywej (desant)

ZOW został zorganizowany w systemie tzw. "piątek". Pierwsze górne "piątki" stanowiły najważniejsze ogniwo ZOW. Członkami tych "piątek" mogli być jedynie ci więźniowie, których Pilecki darzył absolutnym zaufaniem. Nazwa "piątka" była umowna, ponieważ zdarzało się, że liczyła ona więcej członków niż pięciu. Zgodnie z relacją Pileckiego: Każda z tych "piątek" nie wiedziała nic o "piątkach" innych i sądząc, że jest jedynym szczytem Organizacji, rozwijała się samodzielnie, rozgałęziając się tak daleko, jak ją sumą energii i zdolności jej członków plus zdolności kolegów stojących na szczeblach niższych, a przez "piątkę" stale dobudowywanych, naprzód wypychały.

W ostatnich miesiącach 1942 r. odrzucono system „piątkowy” organizując ZOW na wzór wojskowy z podziałem na bataliony, kompanie i plutony posiadające wyznaczone rejony działania – zastosowanie modelu struktury wojskowej miało na celu przygotowanie się do podjęcia bezpośrednich działań zbrojnych przeciwko załodze SS.

Opracowywał pierwsze sprawozdania o ludobójstwie w Auschwitz przesyłane przez pralnicze komando do dowództwa w Warszawie i przez komórkę "Anna" w Szwecji dalej na Zachód. Jako więzień obozu, w listopadzie 1941 został awansowany do stopnia porucznika przez gen. Stefana Grota-Roweckiego.

Ucieczka z Auschwitz

W nocy z 26 na 27 kwietnia 1943 Pilecki zdołał uciec z obozu wraz z dwoma ,współwięźniami, byli to Jan Redzej i Edward Ciesielski. Wzdłuż toru kolejowego doszli do Soły, a następnie do Wisły, przez którą przepłynęli znalezioną łódką. U księdza w Alwerni dostali posiłek oraz przewodnika. Przez Tyniec, okolice Wieliczki i Puszcę Niepołomicką przedostali się do Bochni i tam ukrywali się u państwa Oborów przy ulicy Sądeckiej. Następnie dotarli do Nowego Wiśnicza, gdzie Witold Pilecki odnalazł prawdziwego Tomasza Serafińskiego (został ojcem chrzestnym córki Serafińskiego). Serafiński skontaktował go z oddziałami AK, którym przedstawił swój plan ataku na obóz w Oświęcimiu. Jego projekt ataku na obóz nie zyskał jednak aprobaty dowództwa, ponieważ został uznany za nierealny na lokalne siły. 11 listopada 1943 został awansowany do stopnia rotmistrza.

Powstanie warszawskie

W 1943-1944 służył w oddziale III Kedywu KG AK (m.in. jako zastępca dowódcy Brygady Informacyjno-Wywiadowczej "Kameleon"-"Jeź"), brał udział w powstaniu warszawskim. Początkowo walczył jako zwykły strzelec w kompanii "Warszawianka", później dowodził jednym z oddziałów zgrupowania Chrobry II, w tzw. Reducie Witolda (dawna siedziba redakcji "Rzeczypospolitej").

W latach 1944-1945 w niewoli niemieckiej w stalagu 344 Lamsdorf (pol. Łambinowice), oflagu VII A w Murnau'

Polskie Siły Zbrojne

Po wyzwoleniu stalagu walczy w 2 Korpusie Polskim we Włoszech, w październiku 1945, na osobisty rozkaz gen. Władysława Andersa wrócił do Polski, by prowadzić w Polsce działalność wywiadowczą na rzecz 2 Korpusu.

Działalność po wojnie

Jesienią 1945 roku zorganizował siatkę wywiadowczą i rozpoczął zbieranie informacji wywiadowczych o sytuacji w Polsce, w tym o żołnierzach AK i 2 Korpusu, którzy byli więzieni w obozach NKWD i deportowani przez Sowieców na Syberię. W późniejszym śledztwie wskazał też zorganizowane w Warszawie trzy magazyny broni. Prowadził również wywiad w MBP, MON i MSZ.

Nie zareagował na rozkaz Andersa polecający mu opuszczenie Polski, w związku z zagrożeniem aresztowaniem. Rozważał skorzystanie z tak zwanej amnestii w 1947, ostatecznie postanowił jednak nie ujawniać się.

Proces

Oskarżenie

8 maja 1947 został aresztowany. W areszcie był torturowany przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa. W trakcie ostatniego, jak się później okazało, widzenia z żoną, wyznał jej w tym kontekście: Oświęcim to była igraszka. Ostatecznie został oskarżony o działalność wywiadowczą na rzecz rządu RP na emigracji.

3 marca 1948 przed Rejonowym Sądem Wojskowym w Warszawie rozpoczął się proces tzw. "grupy Witolda". Rotmistrz Pilecki został oskarżony o:

- * nielegalne przekroczenie granicy
 - * posługiwanie się fałszywymi dokumentami
 - * brak rejestracji w Rejonowej Komendzie
- Uzupełnień
- * nielegalne posiadanie broni palnej
 - * prowadzenie działalności szpiegowskiej na rzecz Andersa
 - * przygotowywanie zamachu na grupę dygnitarzy
- MBP
-
-

Zarzut o przygotowywanie zamachu na procesie stanowczo odrzucił, a co do działalności wywiadowczej, to uważał ją za działalność informacyjną na rzecz II Korpusu, za którego oficera nadal się uważał. Do pozostałych zarzutów na procesie przyznał się.

Skład sędziowski

Prokuratorem oskarżającym Pileckiego był major Czesław Łapiński, przewodniczącym składu sędziowskiego podpułkownik Jan Hryckowian (oba byli dawnymi oficerami AK), sędzią kapitan Józef Badecki. Skład sędziowski (jeden sędzia i jeden ławnik) był niezgodny z ówczesnym prawem.

Wyrok i śmierć

15 maja 1948 roku rotmistrz został skazany na karę śmierci i wkrótce stracony. Wyrok wykonano w więzieniu mokotowskim na Rakowieckiej, poprzez strzał w tył głowy.

Witold Pilecki pozostawił żonę, córkę i syna. Jego miejsce pochówku jest nieznane, grabarze z UB zakopali zwłoki prawdopodobnie na 'wysypisku śmieci' lub Kwaterze na Łączce, gdzie potajemnie chowano ofiary UB by pamięć w Polsce po nich zginęła. Oprócz zbiorowej mogiły na Kwaterze "Na Łączce" istnieje rodzinny grób symboliczny. Wszelkie informacje o dokonaniach i losie Pileckiego podlegały w PRL-u cenzurze; przed wyrokiem powiedział żonie że UB jest gorsze niż SS w Auschwitz. Pośmiertne odznaczenie przywołało wspomnienie listu Cyrankiewicza

Wraz z rotmistrzem Pileckim zostali skazani:

- * Maria Szelańska – kara śmierci (zamieniona na karę pozbawienia wolności – do 1956 roku)
 - * Tadeusz Płużański – dwie kary śmierci (zamienione na dożywocie)
 - * Ryszard Jamontt-Krzywicki – 8 lat więzienia
 - * Maksymilian Kaucki – 12 lat więzienia
 - * Witold Różycki – 15 lat więzienia
 - * Makary Sieradzki – dożywotnie więzienie
 - * Jerzy Nowakowski – 5 lat więzienia
-
-

Kwestia ułaskawienia

Skarga rewizyjna złożona przez obrońców oskarżonych wpłynęła tylko na zmianę kary śmierci Marii Szelańskiej (ze względu na jej płeć) i Tadeusza Płużańskiego na dożywocie. Prośby o ułaskawienie Pileckiego skierowali do prezydenta Bolesława Bieruta prócz obrońcy przyjaciele oświęcimscy i żona rotmistrza Pileckiego. Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski.

Bratanek Pileckiego twierdzi, że podczas rozprawy odczytano list Józefa Cyrankiewicza, w którym ówczesny premier napisał: "Gdyby oskarżony zechciał powoływać się na mnie, na moją znajomość z Oświęcimią, nie może to absolutnie w żadnym wypadku zmniejszyć jego winy i nie może spowodować złagodzenia wyroku. Oskarżony Witold Pilecki jest wrogiem Polski Ludowej, jest bardzo szkodliwą jednostką, dlatego powinien ponieść najwyższy wymiar kary."

Jednakże żaden inny świadek (w tym obrońcy skazanych) nie potwierdził tego faktu, a w aktach sądowych nie ma takiego listu, ani zaś żadna inna relacja tego nie potwierdza. Ów bratanek twierdził również, że Cyrankiewicz był konfidentem SS, donoszącym także na członków organizacji wewnątrz Auschwitz. Jest to o tyle dziwne, że Cyrankiewicz był od 1939 dowódcą okręgu Kraków GL PPS, a od 1940 zaprzysiężonym oficerem ZWZ, zorganizował m.in. akcję odbicia z rąk Gestapo Jana Karskiego, zaś wiosną 1944 został politycznym zwierzchnikiem, a latem 1944 także dowódcą wojskowym AK w obozie oświęcimskim. Faktem pozostaje, że najwyraźniej Cyrankiewicz nie zrobił nic w sprawie ułaskawienia Pileckiego.

Rehabilitacja rotmistrza Pileckiego

Prokuratorzy z Naczelnej Prokuratury Wojskowej w 1990 r. podjęli rewizję procesu grupy rotmistrza Pileckiego. Pierwotnie wniosek przewidywał rehabilitację, jednak Tadeusz Płużański wywalczył anulowanie wyroków. Unieważnienie wyroku w sprawie Witolda Pileckiego nastąpiło 1 października 1990[potrzebne źródło].

Witold Pilecki odznaczony został pośmiertnie Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1995). W 2002 r. przeciwko prokuratorowi Czesławowi Łapińskiemu, oskarżającemu w procesie rotmistrza, prokurator IPN wniósł akt oskarżenia. Do wydania wyroku nie doszło wobec śmierci oskarżonego w 2004 r.

27 stycznia 2005 r., podczas uroczystości 60. rocznicy wyzwolenia obozu KL Auschwitz, Aleksander Kwaśniewski wymienił zasłużonych więźniów obozu, do których zaliczył takie nazwiska, jak m.in. Józef Cyrankiewicz, Tadeusz Borowski, Seweryna Szmaglewska, Bronisław Czech, Xawery Dunikowski. Władysław Bartoszewski i innych. Pomiędzy m.in. Witolda Pileckiego i św. Maksymiliana Kolbego.

30 lipca 2006 r., przy okazji obchodów 62. rocznicy wybuchu powstania warszawskiego, prezydent Polski Lech Kaczyński przyznał Witoldowi Pileckiemu pośmiertnie Order Orła Białego.

Akcje upamiętniające

W książce "Six Faces of Courage", historyk brytyjski, profesor Michael Foot, w 1978 r. zaliczył Pileckiego do sześciu najodważniejszych ludzi ruchu oporu podczas II wojny światowej.

Po roku 1990, kiedy rozpoczęły się działania mające na celu rehabilitację Witolda Pileckiego, wiele osób oraz instytucji zaangażowało się w uczczenie jego pamięci.

Wiele szkół przyjęło go za swojego patrona, w Oświęcimiu jego imieniem nazwano osiedle, w Białymstoku i w Warszawie ulicę, a w Opolu rondo. We wrześniu 2008 roku w Wieluniu odsłonięto jego pomnik.

W roku 2008, w sześćdziesiątą rocznicę mordu na Pileckim wiele instytucji państwowych i organizacji pozarządowych podjęło działania mające na celu rozpropagowanie dziejów Pileckiego. Powstały w tym czasie witryny internetowe, odsłonięto tablice pamiątkowe, ukazały się liczne artykuły prasowe. 7 maja 2008 Senat RP podjął uchwałę w sprawie przywrócenia pamięci zbiorowej Polaków bohaterskiej postaci rotmistrza Witolda Pileckiego M.P. z 2008 r. Nr 38, poz. 333. Senatorowie uczcili w ten sposób 60-tą rocznicę śmierci jednego z największych bohaterów drugiej wojny światowej.

Fundacja Paradis Judaeorum, popularyzująca wiedzę o stosunkach polsko-żydowskich, we wrześniu 2008 wystosowała listy do Watykanu i do arcybiskupa Kazimierza Nycza, w których zabiega o wszczęcie procesu beatyfikacyjnego Witolda Pileckiego.

2 kwietnia 2009 r. w Parlamencie Europejskim odbyło się głosowanie nad projektem rezolucji "Świadomość europejska a totalitaryzm". Trzy poprawki do projektu[16], wniesione przez posłankę PiS Hannę Foltyn-Kubicką zawierały propozycje wpisania nazwiska rtm. Pileckiego do rezolucji oraz ustanowienia dnia jego śmierci (25 maja) Międzynarodowym Dniem Bohaterów Walki z Totalitaryzmem. Poprawki zostały jednak odrzucone głosami większości europarlamentarzystów, zarówno zagranicznych jak i polskich, co wywołało falę krytyki w kraju, głównie ze strony środowisk prawicowych.

W dniu 28 maja 2009 r. Rada m.st. Warszawy nadała rotmistrzowi Witoldowi Pileckiemu pośmiertnie tytuł Honorowego Obywatela m.st. Warszawy w upamiętnieniu jego zasług dla Ojczyzny.

Witold Pilecki jako patron

- * Chorągiew Harcerzy Ziemi Opolskiej ZHR im. rotmistrza Witolda Pileckiego
 - * 301 WDH-y "Knieja" im. rotmistrza Witolda Pileckiego
 - * 18 KDH "Wieleci" im. rotmistrza Witolda Pileckiego
 - * 91 WDH-y im. rotmistrza Witolda Pileckiego
 - * Zespół Szkół nr 3 w Zabrze
 - * Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5 w Grudziądzu
 - * Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Katowicach
 - * Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Przodkowie
 - * XI Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku
 - * Publiczne Gimnazjum nr 31 w Warszawie
 - * Publiczna Szkoła Podstawowa w Kozikach
-
-

- * Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Poznaniu
 - * Szkoła Podstawowa nr 30 im. rtm. Witolda Pileckiego w Łodzi
 - * Szkoła Podstawowa w Rękusach koło Elku
 - * Stowarzyszenie im. W. Pileckiego, Warszawa
 - * Gimnazjum im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Zakrzowie (woj. małopolskie)
 - * Rondo Rotmistrza Witolda Pileckiego w Opolu
 - * Rondo Rotmistrza Witolda Pileckiego w Szczecinie
 - * Ulice w Białymstoku, Działdowie, Gdańsku, Gdyni, Kłodzku, Koluszkach Krakowie, Legnicy, Oświęcimiu, Stargardzie Szczecińskim, Warszawie, Częstochowie, Poznaniu
 - * Park im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Zabrze
 - * Rondo w Piotrkowie Trybunalskim.
 - * Rondo we Wrocławiu i wielu innych miastach
-
-